7-a JARO, N-o 320

LEIPZIG, 20. / 11. 1930

ESPERANTO JE LA SERVO DE L' TUTMONDA PROLETARO

SENNACIULO

OFICIALA ORGANO DE SENNACIECA ASOCIO TUTMONDA
KULTURA KAJ INTERHELPA ORGANIZO DE PROLET-ESPERANTISTOJ

APERAS SEMAJNE | REDAKTEJO: 14, avenue de Corbéra, Paris 12e. — GVIDANTO: E. Lanti. — SIDEJO DE PLENUM-KOMITATO DE SAT: 23, rue Boyer, Paris 20e. — ADMINISTREJO: R. Lerhner, Kolmstrasse 1, Leipzig O 27 (Germanio). | APERAS SEMAJNE

La Pleb-gvidantoj de moderna Romo — Usono

Ĉe la fino de l' artikolo "La Fera Kalkanumo jam estras Usonon" (vidu n-on 313) mi promesis klarigi, kun helpo de Daniel de Leon, kial troviĝas "kamaradoj" Vilhelmo Grin (*Green*) k M. Ŭol (*Woll*), la prezidanto k vic-prezidanto de la plej potenca federacio laborista en Usono, sur la listo kun la 62 industriaj magnatoj, kiuj fakte regas en Usono. Kun plezuro mi plenumas tiun taskon, sciante, ke la SAT-anaro k laboristaro ĝenerale tute ne estas informitaj (pli ĝuste, misinformitaj) pri tio.

Jam antaŭ proksimume 25 jaroj kelkaj el la pli inteligentaj grand-kapitalistoj ĉi tieaj antaŭvidis, ke, se oni permesus sanan disvolviĝon al la organiziĝema laboristaro usona, se oni ne kontraŭstarus tion per artifikaĵoj, ke en tia okazo — pro la rapida disvolviĝo industria k ebla manko de merkatoj — sana disvolviĝo de laborista organizado kapablus renversi kapitalismon k starigi socialismon. La geniulo de tiu burĝa areto el inteligentuloj estis senatano k multmilionulo *Mark Hanna*, k li prezentis la ideon subvencii *parton* el la organizita laboristaro (ĉar oni ne povas bone trakti la tutan laboristaron sub kapitalismo), *per ĝia gvidistaro*, por ke tiu helpu al sklavigo de la cetera laboristaro. Oni fondis tial la "Nacian Federacion Civitanan" (*National Civic Federation*) — organizon, kiu celis k celas "interkonsenton inter kapitalistaro k laboristaro usona". La unua prezidanto de tiu federacio estis s-o Mark Hanna k la vic-prezidanto estis Samuelo Gompers, tiama prezidanto de la Amerika Federacio de Laboristaro; de post tiam ĝis nun, ĉe la Plenum-Komitato de tiu organizo sidas altrangaj reprezentantoj de kapitalistaro k altrangaj "reprezentantoj" de laboristaro.

Mi ne bezonas klarigi ĉi tie, kial paco inter kapitalista k laborista klasoj estas malebla. Sed mi devas klarigi la fenomenon de laboristaj gvidantoj, kiuj fratiĝas kun la mastroj — fenomeno, kiu ofte ripetiĝis tra la historio monda. Sed la plej trafa paralelo al la usona fenomeno ekzistis en antikva Romo. Kaj mi nun lasas la klarigadon al multe pli kapabla homo, fakte la plej kapabla en tiuj aferoj, Daniel de Leon:

V. Grin (Gren)

M. Ŭol (Woll)

"Kiu ajn studas la laboristan mondon en la angle parolanta mondo, tiu ne povas eviti la frapantan aperaĵon, kiu ne estas konata en iu ajn alia laborista movado ekster Anglio, Kanado, Aŭstralio, Nov-Zelando k, precipe, Usono. Tiu aperaĵo estas la Laborist-gvidanto kune kun sia meti-unuiĝo ... Ni profitu pro la sperto, farita antaŭ la epoko, en kiu ni vivas. Historio ne komenciĝis kun ni. Aliaj nacioj antaŭis nin. Aliaj nacioj nun mortintaj, devis ankaŭ pritrakti siajn sociajn demandojn. Por ke ni komprenu, kio okazas hodiaŭ, estus bone rigardi al tio, kio okazadis en epokoj pasintaj, en ŝtatoj de post longa tempo forpasintaj. Karlo Marks, en sia rimarkinda broŝuro "La Dek oka Brimer" (*Brumaire*) diras, ke volante klarigi ion okazantan en nia tempo, oni penu trovi paralelon en la estinto; k ke tia ago similas la agon de persono, kiu penas lerni novan lingvon: li ĉiam daŭrigas traduki tiun lingvon en sian, ĉar la nova lingvo estas la okazanto k lia propra lingvo estas la okazinto. Por ke ni traduku la novan lingvon, kiun parolas la modernaj okazaĵoj, ni retraduku ĝin en la bone konatan lingvon de nun bone komprenataj okazintaĵoj. Ni ekkomprenos tiam la novan terminon "Laborist-gvidanto", kiam ni rememoros la karieron de l' malnova termino "Pleb-gvidanto" en Roma historio. La paĝo de Roma historio, al kiu mi aludas, ampleksis ĉirkaŭ 120 jarojn. Ĝi rilatas al la periodo de 500—400 antaŭ Kristo — periodo, en kiu la romanoj forpelis la reĝojn, periodo de nesatigebla rabado, kiam vivo de ordinarulo signifis nenion. Dum tiuj cent jaroj, la sociaj k politikaj elementoj, kiuj poste senbridiĝis, estis ankoraŭ en stato fermenta. Dum tiu periodo ili formiĝas. Kiam tiu periodo finiĝas, tiam vere nova konsistaĵo soci-politika suriras la scenejon: la Romo, kiu, pelata kiel furio al sia propra kaldrono bolanta, fariĝas la monda skurĝo, kiu finfine konsumas sin mem...

"La termino 'Plebo' en la romana lingvo, signifis 'amaso'. Ĝi estis termino, kiun oni uzis por distingi 'kelkajn' — la patriciojn. Alivorte, ĝi estis la kontraŭo al la termino oligarkaro. Ĝi ne estis ekonomia distingo, ĉar, vere, ne ekzistis ekonomia disig-linio inter patricioj k plebanoj. Estis riĉuloj, kiuj posedis grundon k monon inter la plebo; eble pli inter ili ol inter la patriciaro. La diferenco inter la du 'klasoj' estis, ke patricio, kiu perdis sian propraĵon, ne perdis pro tio sian kastanecon: artaj korkoj flosigis lin sur la akvaĵo de patricia rango k sur la politikaj ecoj de klan-nobelaro, per kies helpo li povis reakiri ekonomian povon. La riĉa plebano, tamen, perdinte sian propraĵon perdis la solan povon, kiun li havis — la ekonomian povon. Tiel absoluta estis granda

parto pleba en la sama klaso ekonomia kun la patricioj, ke ambaŭ kune partoprenadis je la rabajoj, kiujn ilia ekonomia potenco ebligis al ili . . .

"La leviĝanta ribelo de la plebo kontraŭ ekonomia tiraneco k ekspluatado, kompreneble, kunligis la patriciojn k la burĝ-plebanojn. Sed ili ne iĝis unuo. Ambaŭ havis la saman intereson ekonomian, sed ili ne staris sur la sama nivelo socia. Sur unu flanko staris la patricioj kun ekskluzivaj privilegioj *aristokrataj k politikaj*. Sur la alia flanko staris la burĝaj plebanoj, kiuj *pro sia hereda rango, kiel plebanoj, ĝuis la konfidon de la pleba proletaro.* La patricio, pro sia hereda rango, neniam povis ĝui tian konfidon. Tiaj cirkonstancoj oferis al la du partoj, el kiuj konsistis la uzurpula klaso de Romo, ne nur komunan afercelon, sed ankaŭ objekton por marĉandi. Ili ofte batalis aparte, unu kontraŭ alia, sed kune ili batalis kontraŭ la ekspluatatoj — la senhavuloj. La Pleb-gvidanto estiĝis el tio. Kompreneble, li estis burĝa plebano.

La unua rezulto de l' unuaj maltrankviloj de la klas-ribelo en Romo estis la apero en la senato de la Pleb-gvidanto. Sed tie, inter la majestaj k arogantaj senatanoj patriciaj, la pleb-gvidantoj ne havis rajton eligi eĉ sonon. La patricioj argumentadis, la patricioj voĉdonis, la patricioj decidis. Kiam tiuj estis finintaj, la voĉkalkulisto turnis sin kutime al la pleb-gvidantoj. Sed eĉ tiam oni ne permesis al ili signi per siaj buŝoj. Iliaj buŝoj devis resti fermitaj — siajn opiniojn ili esprimu per siaj piedoj. Se ili frapis, tio signifis, ke ili aprobas, se ili ne frapis, tio signifis malaprobon. Sed ne gravis multe, kion ili faris, ne pli ol la mortaj sonoj de hodiaŭa laborist-gvidanto, kiu estas elektata, kun la permeso de la kapitalista klaso, al la parlamentoj en Usono, Kanado, Anglio, Aŭstralio k Nova Zelando, kie lian vanton povas kontentigi la sensignifaj honoraĵoj de lia pratipo, la pleb-gvidanto — la muta alpendaĵo de la romana senato. Kaj tia estis la unua paŝo al la ekonomia rebonigo, kiun la meza klaso pleba k la prolet-plebanoj postulis; tia estis la unua "venko" de la ekspluatata k tirane traktata plebanaro.

Koncize dirite, Daniel de Leon klarigas, kiel la Pleb-gvidantoj, por konkeri politikan povon al si mem, eluzis ĉiun ekonomian suferadon de l' amaso. Kiam ajn la plebanoj postulis malŝarĝon al siaj ŝuldoj k panon, tiam la pleb-gvidantoj akiris plian forton por batali *siajn proprajn* batalojn kun la patricioj. Kaj tio estis la dua "venko" de la ekspluatata k tirane traktata plebanaro. Nur dufoje, laŭ Daniel de Leon, estis faritaj konkretaj proponoj por malpliigi ekonomian suferadon, k al forigo de ties kaŭzoj. Ambaŭ proponoj venis de patricioj. Kaj ambaŭfoje la noblaj proponintoj estis oferitaj sur la altaro de la pleb-gvidanta elemento — la pleb-gvidantoj superis la patriciojn per kruelo, por "savi la respublikon" — same kiel la laborist-gvidanto hodiaŭa superas la kapitalistan klason per la profunda malicego de sia malamo al la socialisto-revoluciulo.

La unua estis Spurius Kasius *(Cassius) — li ne estis ordinara patricio.* Kiel multaj aliaj, li gvidis romanajn legionojn al venko; tiel grandaj estis la rabajoj, kiujn li aldonis al la respubliko, ke dufoje li rajdis ĉe la fronto de sia armeo tra la stratoj de Romo por danki al la Kapitola Jupitero. Sed, *ne kiel aliaj*, li ekkonsciis, ke neniu el la leĝoj de la pleb-gvidantoj ektuŝis la kaŭzon de la malbonoj. La malbonon oni devas ataki ĉe ĝia radiko, tion li sciis. Malgraŭ siaj interesoj ekonomiaj, li proponis leĝon por redividi la grundon k malebligi, ke reokazu la granda diferenco je grund-posedo, kiu, li antaŭvidis, estis ruinigonta Romon. Klasinteresoj pelis la patriciojn k pleb-gvidantojn detrui la kuraĝan revoluciulon. Kasius kun sia proponita leĝo falis, dronis en sia propra sango.

La dua estis Marko Manlius, nomita *Kapitolinus.* Foje li rimarkis, ke oni trenis unu el la soldatoj, kiu estis batalinta sub li. Li eksciis, ke tiu soldato estis arestita pro ŝuldo. Li malplenigis sian monujon, pagis la ŝuldon k deklaris, ke tiom longe, kiom li havus moneron, neniu romano suferos malsaton. Lia sinteno k postaj proponoj ĝenis la propraj-posedantan klason. Ree la pleb-gvidantoj — kiel la laborist-gvidantoj hodiaŭaj — konkuris kun la patricioj en "patriotismo" k "respekto al la leĝoj de la lando". Oni kaptis Manlius k ĵetis lin, kapon malsupren, sur la Terpan Rokon — de kiam datiĝas la proverbo "Estas nur unu paŝo de Kapitola Monteto al la Terpa Roko" (kio signifas "de gloro al martireco").

La Pleb-gvidanto nek armis sin kontraŭ patricieco nek kontraŭ plebeco — t. e. ekonomia sklaveco. Li nek estis "idealisto" nek "ĉasis viziojn" — li estis "praktika". Samkiel nia hodiaŭa laborist-gvidanto zorgas pri sia propra sekuro kontraŭ malriĉo k metas sian propran intereson sur egala nivelo kun la patricia klaso — la nunaj kapitalistoj. Kiel lia pratipo, la Pleb-gvidanto, sekurigis sin per la termino "plebano", tiel trompante la senhavan prolet-amason romanan, tiel la nuna laborist-gvidanto usona trompas la laborist-amason per la termino "laboristo", kvankam li estas pli fidela subtenanto al la burĝa ordo ol la burĝoj mem.

S-oj Grin k Ŭol estas kiel prezidanto k vic-prezidanto de Amerika Federacio de Laboristaro la ĉefoj de ĉiuj usonaj "laborist-gvidantoj" (pli ĝuste: laborist-perfiduloj). Ili neniam perdas okazon, kiam ajn la laboristaro ribelas ĉi tie (kvankam ofte per malsaĝa taktiko k preskaŭ ĉiam gvidata de spionoj, tamen sincera), por konfirmi, per precizaj terminoj, sian lojalon al la "100%-a usonanismo" k al sia "patriotismo"; k neniam ili forgesas kondamni la "fremdulajn ideojn de socialismo, komunismo k anarkismo, kiujn oni penas enkonduki en nia libera k demokrata lando".

Georgo Saville (1092).

INFANLABORO EN ESTONAJ FABRIKOJ

Laŭ leĝoj ankaŭ en Estonio, same kiel en aliaj eŭropaj ŝtatoj, infanlaboro en fabrikoj estas malpermesata. En fabrikoj rajtas labori homoj nur de sia 17-a jaro, en aliaj laborejoj oni ne havas rajton dungi laboriston pli junan ol 14 jaran. Tamen tio restas nur surpapera. Ĉie k ĉiam la estona burĝaro treege ŝatas preni ekzemplojn de aliaj eŭropaj landoj. Kiam oni deziras doni al la ŝtato novan leĝon, per kiu oni povus pli forte, ĉu politike, ĉu ekonomie, subpremi la laboristan klason; same kiam oni komencas konstrui iun novan multekostan k senutilan luksan konstruon, — tiam nia burĝaro ĉiam fingromontras al aliaj landoj dirante: "Jen, ni devas sekvi aliajn landojn, por ke nia ŝtato ne estu pli malbona ol aliaj. Sed neniam oni sekvas aliajn landojn, se la afero koncernas plibonigon de viv- k laborkondiĉoj por la laboristaro. Tial ankaŭ estonaj surpaperaj defendleĝoj al laborista junularo estas pli malbonaj ol en aliaj ŝtatoj, k eĉ tiujn malfortajn leĝparagrafojn la entreprenistaro rajtas ignori senpune.

Infanoj de kamparanoj jam ekde sia 4-a jaraĝo komencas servi kiel porkk ŝaf-paŝtistoj. 7-jara infaneto jam estas sperta bov-paŝtisto. Tre ofte ankoraŭ nun dum moderna civiliza tempo la patrinoj en kamparo devas fordoni ĉiusomere siajn almenaŭ 7-jarajn infanojn por 4 somer-monatoj al bien-posedantoj kiel paŝtistojn. Por ricevi pli da mono, ofte gepatroj forprenas printempe infanojn pli frue el lernejoj k lasas ilin ree viziti ĝin aŭtune pli malfrue ol ordinare. Tial la laborista infano en estona kamparo ankaŭ ne ricevas plenan elementan klerigon.

En urboj same oni ofte fordonas in-

KUN TIU ĈI NUMERO ESTAS EKSPEDATA "LA NOVA EPOKO" ★

fanojn al la servo ĉe bien-posedantoj. Sed ĉar en urboj la deviga lerntempo estas pli longa ol en kamparo k lernej-periodoj same estas pli longaj, tial bien-posedantoj ne plu ŝatas dungi paŝtistojn el urboj. Tamen, ankaŭ la infanoj de urb-laboristoj ne povas ĝui tiun de poetoj k verkistoj tiom laŭditan "oran junecon". Tiu ĝuo estas nur por burĝidoj; laborista infano devas jam frue komenci servi la kapitalistan sistemon. Unue kiel gazet-vendistoj k leterportistoj ĉe magazenoj, poste kiel junlaboristoj en fabrikoj. Ofte oni povas vidi matene sur la strato de estonta urbo, kiel la knabo iras al lernejo, portante kajerojn k librojn en unu mano, sed en alia mano tenante pakon da gazetoj, kiujn li vendas, laŭte reklamante sian varon. Ne malofte oni povas vidi ankaŭ 9-jaran knabon, bakist-lernanton, kiu sur la stratoj tiras grandan du-radan veturilon k vendas bakaĵojn, ĉar en bakejoj dum la du unuaj lernojaroj la lernantoj (mi dezirus skribi lern*istoj*), tute ne vidas sian laboron, sed nur devas plenumi la komisiojn de l' mastro — porti akvon, vendi bakaĵojn, ktp.

12-jaruloj jam finis la devigan lernadon en elementaj lernejoj k komencas zorgi pri sia vivtenado. Kiel metilernantoj ili estas ŝatata materialo, ĉar dum 2—3 lernojaroj ili absolute ne ricevas salajron. Iafoje, se la mastro estas tiel bonkora, li donas al knabo aŭ knabino poŝmonon da 1—2 kronoj, por ke li (ŝi) povu viziti kinon.

14-jaruloj povas tre facile ricevi laboron en segejoj k aliaj fabrikoj, kvankam la leĝoj tion malpermesas. Kaŭze de la moderna tekniko la laborarto en multaj laborejoj estas tiel facila, ke infano povas anstataŭi plenaĝulon. Tion eluzas entreprenistoj, dungante junulojn k pagante al ili multe pli malaltan salajron.

Printempe, kiam finiĝas la laboro en lernejoj, komenciĝas ankaŭ la sezonlaboro en fabrikoj. Ĉar la plej granda parto de l' estona laboristaro ricevas laboron en segejoj. Vintre ĉi tiuj ne povas produkti pro malvarmo k glacio, kio malhelpas alportadon de arboj. Dum vintro sekve la plimulto de l' laboristaro estas senlabora k atendas la printempon, kiam oni povas rekomenci labori sur riveroj k en segejoj. Sed ĉar samtempe serĉas laboron ankaŭ el lernejoj liberiĝintaj infanoj, do la entreprenistoj prefere dungas ĉi lastajn.

Tre ofte tia laboro, kian 14—18-jarulo devas plenumi anstataŭ plenaĝulo, fariĝas neeltenebla por junuloj, kiuj dum vintro jam devis sidi inter la kvar muroj de lernejo. Mi mem ĉiusomere spertis tion, ricevante multe pli malaltan salajron ol plenaĝulo, sed devante en mia 16-a jaro labori kune kun sperta plenaĝa laboristo. Tre bone mi memoras ankaŭ okazon, kiam mia 14-jara kunlaboranto, devante forporti de maŝinoj falantajn restaĵojn, ne plu eltenis la penigan laboron, k kovrita tutkorpe de ŝvito, falis teren. Poste li estis anstataŭita de 20-jarulo, kiu ankaŭ ne eltenis la malfacilojn. Nur sperta plenaĝulo povis plenumi tiun laboron. Tiaj okazoj ne estas maloftaj.

En segejoj la laboristoj estas ankoraŭ devigataj labori 10 horojn tage. Ofte oni laborigas ilin laŭbezone eĉ pli longe. Nome kiam venas ŝipoj por forporti labor-produktojn, oni estas devigataj labori 12—14 horojn, ĉar la ŝipo ne deziras resti dum longa tempo en haveno k pagi havenimpostojn. Ĉar al junuloj oni pagas pli malmulte, do ĉiam ili devas resti pli longe, 12—14 horojn, en la laborejo, por plenigi la ŝipojn. La laboristaj organizoj en Estonio estas tre malpovaj, la entreprenistaro ilin tute ne atentas. Ankaŭ sur la ministra seĝo por sociaj aferoj sidas reakciulo; tial la fabrik-posedantoj tute libere ignoras tiujn malfortetajn labor-defendleĝojn, kiuj estas starigitaj iam de maldekstrumaj ministroj. Nun la junularo mem jam pli k pli ekkomprenas la aferojn k komencas kolektiĝi en siajn organizojn.

N. Ruus *(15 428), Pärnu.*

SAT-ANOJ!

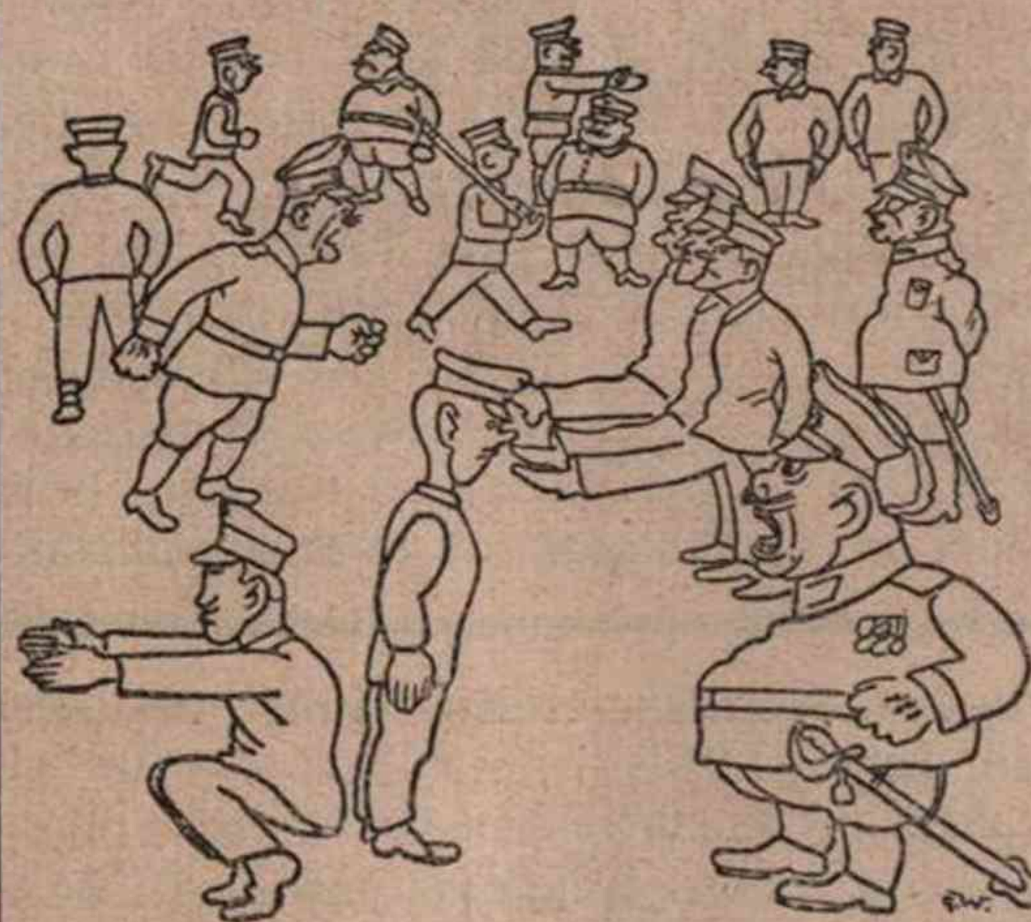
kiuj volas gardi la asocion tia, kia ĝi estas ekde sia fondiĝo k malebligi, ke ĝi fariĝu maskita filio de ia ajn politika partio, tiuj kunvenu en ĉiu urbo k starigu Gvardion de SAT. Sciigu al ni pri viaj deziroj k pri la rezulto de via agado. Organizita kontraŭstaro al partiecaj klopodoj estas necesa . . .

Direkcio de SAT.

SCIIGOJ EL GERMANIO

Oran horloĝon

ricevas ĉiu germana soldato, se li denuncas siajn kamaradojn, k se estas pruvite, ke ili apartenas al komunistaj aŭ nacisocialistaj ĉeloj en la armeo.

La arme-ministro mem elpensis tian decan rekompencon k li alvokis siajn subulojn praktiki la novan militistan ekzercon. En vero la danĝero flanke de faŝistoj k komunistoj ne estas tia, ke ĝi postulus tiajn rimedojn por kontraŭagi ĝin. Komunistemaj estas nur tre malmultaj k faŝistemaj estas tiom multaj, ke ili ne bezonas fondi ĉelojn.

Ĉar Germanio rajtas havi armeon da nur 100 mil soldatoj, ne ĉiuj emuloj povas rekrutiĝi. Dum ekonomiaj krizoj multaj junuloj sopiras servi kiel soldatoj; multloke tiu deziro estas plenumebla, se ili sukcesas ricevi rekomendon en speciala nacisocialista informejo.

Antaŭ nelonge okazis proceso kontraŭ kelkaj junaj oficiroj, kiuj estis konspirintaj en la armeo favore al la nacisocialista partio. Karakteriza estas eldiro de unu el la akuzitoj. Li ekkriis: "Ja, se la soldato ne estas edukata nacie, kontraŭ kiun li do pafu?!" Ĉu la leŭtenanto ne pravas?

La Regna Standardo

estas unu el la plej konsiderindaj organizoj en Germanio. Kiam evidentiĝis, ke la respubliko ne povis fidi al sia propra armeo, tri partioj, la social-demokrata, la demokrata k la katolika entreprenis estigon de organizo, kies sola tasko estu ŝirmi la t. n. demokratan respublikon kontraŭ malamikoj dekstraj k maldekstraj aŭ, kiel simpatiantaj gazetoj nun esprimas "kontraŭ blankaj k ruĝaj faŝistoj".

Nuntempe la 3½-miliona anaro konsistas en sia plimulto el laboristoj, kiuj aŭ estas membroj de la social-demokrata partio, aŭ simpatias kun ĝi. Antaŭe inter la gvidantaro troviĝis famaj demokratoj k katolikoj (burĝoj), sed iom post iom tiuj eksiĝis, supozeble ĉar ili opinias, ke la "Regna Standardo" faris sian devon por la kapitalismo, nome sole per sia ekzisto limigis la kuraĝon de ribelemuloj, kiam minacis danĝero flanke de la radikala proletaro.

La katolikaj laboristoj restos fidelaj al la asocio, ĝis la episkopoj deklaros ĝin malamika al la eklezio, k tiaj deklaroj okazos, kiam la katolika partio oficiale amikiĝos kun la nacisocialista partio, kiu jam nun tute aliel prijuĝas la katolikan eklezion ol antaŭ kelkaj jaroj. Katoliko devas obei al la laŭleĝa registaro — k kiu decidos, ĉu registaro estas laŭleĝa aŭ ne?

Ŝajne la socialdemokrata partio nun konsciiĝas, ke ĝi povas fidi nur je si mem. Tro malbonaj estis ĉiuj spertoj pri la koalicifratoj de hieraŭ k ne permesas havi iluziojn pri alitendencaj respublikanoj eĉ en la Regna Stan-

dardo "Nigra-ruĝa-ora", des malpli, ĉar germanaj faŝistoj ekster la nunaj landlimoj adoras la saman koloraron.

La "Ŝtalkasko"

havas ĉ. milionon da membroj. Ili fieras esti nomataj militopartoprenintoj, kvankam multaj komencis surhavi uniformon nur post la milito. Tiu ĉi organizo estas tre reakcia, sed ĝi ne scias, por kiu partio ĝi pledu. Membroj estas plejparte tiaj personoj, kiuj opinias sin pro konduto aŭ ekonomiaj cirkonstancoj superaj kompare al simplaj laboristoj, mezklasanoj, kiuj havas sufiĉe da mono por povi okaze renkontiĝi en iu bela parto de Germanio k tie ebriiĝi korpe k anime. En la lastaj jaroj aniĝis multaj junuloj militemaj, kies asocietojn la registaro malpermesis. Protektate de la influpova "Ŝtalkasko" — moŝto Hindenburg estas honora prezidanto — tiuj junuloj povas neĝenate okazigi militajn ekzercojn k ludojn, bedaŭrinde nur sen armiloj. Nun ili lernas obei al eksoficiroj k revas povi komandi iam estonte al tiuj, kiuj nun studante malŝparas sian liberan tempon. *Zehrer (6732).*

LA KLASBATALO TRA LA MONDO

La reakcio en la germana popollernejo

Depost nelonge, kiel en Turingio, ankaŭ en la "lando" Brunsvigo (Braŭnŝvajg), nacisocialisto (faŝisto) estas ministro por internaj aferoj k klerigo. Unu el liaj unuaj agoj estis malpermesi la uzon de histori-libro, verkita laŭ modernaj pedagogiaj principoj k liberigita de la balasto pri datoj de militoj, imperiestroj ktp. La libro, kiu aperis nur en lasta jaro, estis furioze kontraŭbatalata de la tuta burĝa gazetaro kiel "provo enkonduki la infanojn en la detrua materialisma historikoncepto". En la malpermesa dekreto la ministro esprimas i. a. la penson, ke klopodoj k celadoj en la senco de l' interfratiĝo de l' nacioj estas nepermeseblaj, se ne samtempe estas vekata k firme enradikigata la volo al nacia memkonservo de l' popolo. La Brunsvigaj libersindikate organizitaj instruistoj decidis unuanime protesti kontraŭ la malpermeso uzi plue la ĝisnunan historilibron en la tieaj lernejoj.

El "Volkslehrer".

Cenzuro en demokrata ŝtato

Cenzuro ne akordas kun demokratio k tial demokrataj respublikoj deklaras en sia leĝaro garantion de libero rilate al la gazetaro k publikaj kunvenoj. Tamen tiu "libero", ankaŭ en Aŭstrio, aliformiĝas sub pretekstaj devizoj en ĉikanojn, konfiskojn k malpermesojn. Se ne ekzistas cenzuro, la burĝaro trovas aliajn rimedojn por bari la disvastigon al liberaj opinioj. Se hodiaŭ kuraĝa teatrodirektoro intencas prezenti spektaklon kun socialisma aŭ ateisma tendenco (kio tre malofte okazas), tuj faŝistoj aŭ religiuloj publikigas, ke ili ne toleros tian prezenton k perforte ĝenos ĝin. La polico, kiel servanto al burĝaro k eklezio, post tio kompreneble rapidas malpermesi aŭ cenzuri la teatraĵon, por ŝirmi la ordon k malhelpi kunpuŝiĝon. Vere do faŝismaj banditoj nun mem estas juĝistoj. El la kaŝita spirita teroro iĝis la malkaŝa, rekta.

Tiaj atakoj okazas ankaŭ kontraŭ iomete liberemaj teatraĵoj, kiel ekz. "Edziĝoj okazas en ĉielo" de Hazenklever *(Hasenclever)*. Kiam en Vieno oni unuafoje prezentis tiun humoraĵon, la aŭtoro k eĉ la geaktoroj estis akuzataj pro ofendo al dio. La krimo konsistis en tio, ke dio en tiu teatraĵo estas personigita kiel maljuna viro kun longa barbo . . . Simpla deziro de katolika organizo sufiĉis por ŝtata atako. Rezulte en la menciita spektaklo oni devis ŝanĝi la agadlokon en Olimpon k alinomi la agantojn laŭ malnovaj grekaj dioj, por trankviligi la religiulojn. Tiel infanece kondutas eklezianoj en la 20-a jarcento.

F. S. (16 362)

Maldungoj ĉe maristoj

La kapitalisma produktad-sistemo putras, tamen tiuj, kiuj kontraŭbatalas ĝin, estas persekutataj, k en tiu persekutado eĉ partoprenas iafoje organizoj laŭdire laboristaj. Ekzemple en Antverpeno marista SAT-ano estis

Memoro je la 15-a de julio en Vieno

(Daŭrigo. Vidu n-ojn 312, 313, 315, 316, 317, 318, 319)

Dum multaj monatoj post la 15-a de julio, preskaŭ ne pasis tago sen tio, ke oni legis en la gazetoj socialismaj de Vieno pri plejeble imageblaj fitraktoj al laboristoj en la policejoj. Tiun kruelegan sorton spertis, oni kvazaŭ sentus sin instigita diri memkompreneble, ankaŭ la personoj arestitaj dum la tri sangaj julitagoj mem (15.—17.). Ĉe tiaj fitraktoj la policanoj ofte piedbatis la viktimojn, staris sur ili per la tuta pezo de l' korpo, rompis nazoston, elbatis dentojn, okulojn, rompis brakojn, krurojn, okazigis terurajn internajn vundojn, batis ilin ofte tiom, ke ili estis nur unu sola inflaminta pusa ŝvelegaĵo. Tiaspecaĵojn oni povis legi post la 15. julio dum multaj monatoj, k ĉiam la koncernaj gazetoj publikigis detalojn k havis nomojn k adresojn de la fitraktitoj k ofte ankaŭ indikis tiujn.

Al tiaj krimulaĉoj la aŭstria registaro dankis pro ilia "energia k modera (!!) sinteno" (*laŭvorta* traduko de la aŭtentika eldiro) dum la 15. k 16. julio 1927!

Pri la fitraktoj en la vienaj policejoj oni devas ankoraŭ paroli: Ili okazis oftege ankaŭ antaŭ la sangaj julitagoj de 1927 k okazas ankoraŭ nun: Se modeste vestita homo, proleto aŭ iafoje ankaŭ ebriulo havas la malfeliĉon esti arestita k kondukita al polica komisarejo de Vieno, li povas danki la sorton, se li eliras de tie sana kun siaj rektaj membroj kiel antaŭe. Ve al li, se li dum la eskortado al la policejo laŭtigis ian malŝatan aŭ insultan vorton kontraŭ la polico aŭ se treege ebria homo pro troaj baraktoj tre neoportunigis la arestadon. Por ĉiu insultvorto, por ĉiu barakto li ricevos tiom da dekoj da teruraj batoj.

Ofte okazas, ke tute honestaj homoj, kiuj indignas pri nenecesa, bruta sinteno de arestantaj policanoj, akompanas la eskorton al la policejo k plendas pro la bruteco de la policanoj antaŭ la polica komisaro. Nun vi eble pensas, ke la komisaro polica afable aŭskultas ilin, protokolante iliajn eldirojn, promesante rebonigon. Vi eĝe eraras. Li kriaĉas kontraŭ ili, diktas al ili policpunon, ofte areston!

Tute aparta specialaĵo de aŭstria policano estas la tiel nomita "ofica ĵuro"! Tiu ebligas al aŭstria policano, nepunite, ne atingite de ia leĝo aŭ estraro murdi, kripligi, perforti, fibategi homojn. En la juĝejo li simple, okaze de plendo de viktimoj, plej gaje k trankvile, kvazaŭ nenio malbona estus okazinta, faras ĵuron, simple deklarante, ke li diras sub "ofica ĵuro" tion aŭ alian. La klasjuĝado en Aŭstrio estas tiom fia, ke oni *ne* kredas al *dek* honestaj, senmakulaj homoj, sed kredas al *unu* policano, kiu deklaras ion malveran, kion li iam parkere lernis kiel papago, sub ŝirmo de "ofica ĵuro".

Ni rigardu ekzemple la polickuraciston, kiu kuracas la fibatitajn, kripligitajn, sangantajn el multaj vundoj viktimojn en la polickomisarejo. Li bonege scias, ke liaj subuloj faris tiujn krimojn. Malgraŭ tio li k la aliaj aŭtoritatuloj en la polica komisarejo deklaras, ke la homo mem havigis al

eksigita el la Nacia (brita) Unuiĝo Marista *(National Union of Seamen)*. Sekve estis malpermesite al li laborakiri sur britaj ŝipoj, kie li laboris dum jaroj; ĉar laŭ registara ordono nur tiuj povas esti dungataj sur britaj ŝipoj, kiuj estas anoj de Nacia Unuiĝo. Krome li ankaŭ estas forpelita el la lando. Lia sola kulpo estas, ke li helpis al malpli sciaj K-doj akiri pagojn por kromhoroj k ĉiel helpis la malfortulojn ĉu per konsiloj, ĉu per agoj batali por siaj rajtoj kontraŭ la labordonantoj. *(13 066)*

Por la triumfo de l' faŝismo!

Kial Musolini ne havu plej grandan optimismon preparante siajn militaventurojn? Aktuala okazo ree konfirmas al li, ke la antikva romana proverbo "Dolĉe estas morti por la patrio" neniel perdis sian signifon en la hodiaŭa Italio. Ja sub la gvido de l' grandbuŝulo la batalionoj de l' faŝista milico estas pretaj sin oferi sur la altaro de l' patrio! Senrezerve, religie, kun malestimo al la morto. Kaj estas ne nur vortaj deklaroj; estas ago: akcepto de libervola sklavkontrakto servi dum 10 jaroj enviciĝante en la armeo. El ĉiuj regionoj de Italio la batalionoj akompanis tiun agon per laŭdhimnoj je la Gvidanto k la reĝimo. Ĉiuj deklaroj spegulas proksimume tiun ideon: "Nia fido ne konas limojn en la servo k nia amo al la fusilo, adoro al la maŝinpafilo, bonmemoro pri la ponardo restis senŝanĝaj."

Ĉu io alia estas bezonata por regi, subpremi k militi?

SE VI ESTUS RIĈULO . . . ?

Respondis al tiu enketo iniciatita de K-do F. S. en n-o 312 tiom multaj, ke ni estas devigataj resumi la respondojn ĉi-sube per kelkaj linioj, konigante nur la esencon el la diversaj artikoletoj[1]. *La verkintoj bonvolu pardoni al ni la mallongigon, komprenante la maloportunon, en kiu ni troviĝas pro manko de spaco.* — *R e d.*

K-do 16 808 (Estonio) opinias, ke ĉiu agus post subita riĉiĝo konforme al forto de sia karaktero; multaj forŝirus siajn ligojn kun la proleta klaso. Li mem opinias povi resti fidela al proleta koncepto k utiligus la ricevitan riĉajon unuavice por nia movado k la agokapablo de niatendencaj organizoj, ĉar disdoni la riĉojn al nur kelkaj personoj plibonigus ja ties staton, sed ne tiun de la tuta socio. Sekve nur duavice li pensus zorgi pri plibonigo de sia propra stato.

K-dino 2019 (Aŭstrio) uzus la riĉon por lerni k studi, ĉar scio estas potenco, per kiu oni povas helpi liberigi la samklasanojn. Ŝi klopodus resti en konstanta kontakto kun la proletaro.

K-do R. Scheibler (9367), Germ., konstruus sur montopinto feran domon nomatan "Unueco", kie kunvenus dumtage prolet-infanoj por lerni k ludi, vespere plenaĝuloj por pligrandigi siajn sciojn. Oni laborus tie laŭ principoj de prol. unueco k supertendenceco.

K-do MOR (14 624), Germ., donus la monon pór institucio "Sennacieca Lernejo" kreota por eduki homojn kapablajn gvidi la homaron juste. Li opinias, ke malatentante la "klasan devenon" tasko de homo k de klaskonscia laboristo estas zorgi pri justo en la socio per sia tuta forto. Li ne uzus monon por si mem.

K-do 11 128 (Germ.) starigus Sendstacion por nia organizo, nature mallongondan. Tiel la SAT-anaro estus interligita ne nur gazete k letere, sed ankaŭ buŝe. La radiaj ondoj ne konas limojn, ankaŭ ne terorlandajn. La SAT-rondoj instalus malmultkoste radio-ricevilon k povus aŭskulti elsendojn du-trifoje semajne. La K-do opinias, ke por la efektivigo de tiu ĉi plano oni ne bezonas atendi ekriĉiĝon de iu SAT-ano, sed povas jam serioze pritrakti ĝin kiel baldaŭan realajon, en okazo de SAT-ana monkolekto tra la mondo.

Ankaŭ K-do 16 052 (Polio) opinias, ke la subite riĉiĝanta proleto en plej multaj kazoj ĉesus labori, amuziĝus en diversaj lokoj kun siaj geamikoj, aĉetus aŭtomobilon, luksan domegon ktp., fariĝus ekspluatisto, nenion donus al laboristaj organizoj. Malmultaj estus idealistoj, kiuj utilus per la mono al diversaj asocioj, plibonigus la financan staton de SAT k restus honestaj K-doj.

[1] Unu respondo jam aperis en n-o 315.

si la vundojn pro tiu aŭ alia kaŭzo, do kvazaŭ sin *mem kripligis, al si mem frakasis nazoston, al si mem elbatis dentojn, al si mem faris gravajn eksterajn k internajn vundojn, sin mem bategadis tiom kruelege, ĝis li aŭ ŝi estis unu sola sangokarna, pusa ŝvelegaĵo!* ktp.

La polica kuracisto estas akademie, universitate klerigita homo: Kian konsciencon, kian senton tia homo havas, se li tiajn fiagojn plenkonscie kaŝas, prisilentas, falsas.

Laŭ mia opinio ne estas senkulpigo diri, ke tiaj fiagoj estas tolerataj de iuj, por ne perdi la oficon. Se ekzemple iu policano escepte ne fitraktas senarman, senhelpan homon k nur rigardas la procedon, li estas samkulpa, iel eĉ pli kulpa ol la fitraktantoj mem, ĉar tute egale, ĉu perdo de ofico aŭ ne, li havas la devon laŭeble malebligi tiajn fitraktojn, atentigi siajn kolegojn pri la fieco de ilia agado. Sammotive ankaŭ ekz. oficisto devus tute trankvile rigardi, kiel ĉefo prenas iun objekton por ĵeti ĝin al oficisto. Memkompreneble ĉiu iom honesta dungito tiuokaze retiros la manon aŭ brakon de l' ĉefo, donos al li baton por teren faligi la atakilon, tute sendepende de tio, ĉu la ĉefo poste maldungos lin aŭ ne.

En Aŭstrio al proleto, aŭ al iu ajn alia laboriste vestita homo malriĉa, preskaŭ neniu juĝisto, fakte preskaŭ neniu helpos kontraŭ policano, kiu kripligis, fitraktis aŭ faris ion malbonan al li, ĉar la polica juro ne estas tuŝebla. La sola afero farebla de viktimo estas, iri al socialisma gazeto, kiu publikigos la fakton k ĉe la fino metos stereotipan frazon kiel jenan: "Ni atendas nun, ke la polica direkcio esploros k eventuale punos." Sed tio neniom helpas k ankaŭ ne redonas al la viktimoj perditan sanon . . .

Tre stranga estas la konduto de la ĝenerala publiko rilate al la fitraktoj en la polickomisarejoj de Vieno. La gazeto "Abend" (Vespero) dum multaj jaroj ĝis la julia murdado de 1927 skribis treege ofte pri la afero en sufiĉe akra tono k per dikaj presliteroj k ĝin faras laŭ eblo ankoraŭ nun, indikante plenajn nomon k adreson de viktimoj k polickomisarejo, kie la fiago okazis. Antaŭ nemultaj jaroj eĉ estis pro tiuj regulaj publikigoj en "Abend" debato en la parlamento, sed la afero ne ŝanĝiĝis.

Oni devas scii, ke tiu gazeto estas legata ne nur de laboristoj, sed ankaŭ de aliaj socitavoloj, eĉ de multaj bonstataj personoj. Do de longaj jaroj ankaŭ multaj miloj da ne-socialistaj personoj, neproletoj eksciis pri tiuj fitraktoj en la policaj komisarejoj k ankaŭ, se ili legas "Abend", pri tio aŭdas ankoraŭ nuntempe. (Daŭrigota.)

TRA ESPERANTIO

KOMUNIKO DE LA DIREKCIO

En nia raporto antaŭ la Londona Kongreso, en niaj deklaroj sur la paĝoj de "S-ulo", ni ĉiam esprimis nian esperon, ke nia moŝo kuŝanta en Moskvo iel aŭ aliel finfine trafos en nian kason. Ni multe esperis de la klopodoj de P e u v a g (kiu niascie havas bonajn rilatojn kun la parti-instancoj en Moskvo), la firmo, kie estas presata "S-ulo", por atingi, ke ĝi ricevu monon el nia konto en Moskvo. Per letero de nia Administranto kun la dato de l' 3. 11. 1930 ni eksciis, ke el Moskvo atingis al P e u v a g sumo de 1000 germanaj markoj.

Nun restas sur nia konto en Moskvo ankoraŭ saldo de 12 431,52 mk. g.

Per letero de la Adm. Sekretario de CK de SEU, K-do Demidjuk, ni ankaŭ eksciis, ke estas promesite komence de januaro 1931 sendi al Leipzig ĉiumonate 1000 markojn. Se tiel okazos, la ŝuldo al SAT en Moskvo povos esti likvidita dum la jaro 1931. Bedaŭrinde dum tiu tuta jaro niaj sovetiaj K-doj tamen ne povos pagi siajn kotizojn al SAT k abonojn al ĝiaj organoj. Necesas do, ke la ekstersovetiaj K-doj daŭre montru al ili sian solidaron.

Rilate presigon de libroj, ni ĝis nun ricevis neniun informon pri tio. Ni rememorigas, ke en Moskvo kuŝas jam delonge kelkaj manuskriptoj je la dispono de l' CK de SEU por presiĝi je la konto de SAT.

Kiel instrui laŭ "Petro"? [1]

Sendube ĉi tiun demandon faras al si multaj instruantoj de esp-o, ĉefe el la novaj, kiuj eble la unuan fojon prezentas sin kiel instruanto al la lernantaro. Per mia artikolo mi klopodas iom helpi al tiuj K-doj, en la konscio, ke ili faras grandan servon al la esp-a k aparte al la SAT-movado. "Petro" havas la avantaĝon, ke en ĝi ne estas iu seka teksto, sed viva travivaĵo de iu proleto, kiu tre interesas la kursanojn, tiel ke ili atente sekvas lecionon post leciono. Plie, ĝi estas uzebla en ĉiuj landoj de la mondo k de anoj de ĉiu proleta tendenco. En landoj, kie oni ne uzas la latinan skribmanieron, estas rekomendinda la samtempa uzo de la "Labor-Kajero al Petro". Ankaŭ post kursoj laŭ gramatika metodo k laŭ "Ĉe-metodo" la kursa lernolibro "Petro" tre taŭgas, ĉar la lecionoj en "Petro" estas tiel kunmetitaj, ke ili komenciĝas per tute simplaj frazoj kaj iom post iom fariĝas pli ampleksaj. En ĉiu leciono, ĉiu nova vortradiko estas graslitere presita k ĉiu nova afikso signita per streko, kiu komprenigas al la lernanto ion novan. La necesa vortprovizo estas zorge dis-divita al ĉiuj lecionoj, por ke la lernanto ne estu tro streĉata dum unu leciono. Fine de la libro estas kelkaj tabuloj, kiuj prezentas per bildo la diversajn afiksojn k prepoziciojn por pli bona kompreno.

Kiel nun instrui? jen la demando. "Petro" estas lernolibro laŭ *parola metodo*, t. e.: dum la instruado oni devas paroli preskaŭ nur esp-e, la nacian lingvon oni nur uzu, *se necesas*, por gramatikaj klarigoj. La instruanto devas esti lerta vortjonglisto, t. e. sperta esp-isto kun iom da pedagoga kapablo. Neniam li devas esti en embaraso. Ĉiam k ĉiel li devas altiri la atenton de l' kursanoj. Per gestoj k ŝercoj li devas agrabligi la studon al la lernantoj. La kurso devas prezenti viglan popoleton, inter kiu la instruanto estas la hardita gvidanto; tiel la instruado ne tedas k enuigas. La instruanto ne ĉiam mem parolu, sed ĉiel paroligu siajn kursanojn per simplaj demandoj. Oni atentu, ke la lernantoj tute klare k laŭte elparolu vortojn k frazojn, ĉar lernitaj eraroj estas malfacile forigeblaj. Komuna respondo estas tre utila, ĉar per tio ankaŭ timemuloj riskas paroli, aliel ili restas mutaj k ne lernas la elparolon. Grava tasko de l' instruanto estas ankaŭ esplori la karakteron de l' kursanoj, ĉar ĉiu homo, ĉefe laboristo, pro la ekonomiaj cirkonstancoj (longhora laborado, k senlaboreco), havas sian specialan spiritostaton k ofte postulas individuan traktón. Antaŭ ĉio la instruanto ne prezentu iun tipon burokratan kun "magistrat-oficista mieno", sed estu al la kursanoj bonkora amiko, ĉar tiel li facile akiras la fidon de l' lernantoj k la instruado fariĝas pli libera k amika.

Ĉu uzi "Petro-n" dum la unua leciono? Ne! Oni instruu almenaŭ 4 lecionojn tute sen libro. Estas la preparaj lecionoj, dum kiuj la instruanto devas skribi ĉiun novan vorton sur la tabulon k same la lernantoj en sian kajeron aŭ sur paperfoliojn, ĉar samtempe skribi k elparoli iun vorton aŭ frazon faciligas la lernadon. La frazojn oni tiel kunmetas, ke en ili estas multaj jam konataj vortoj. Ĉar esp-o havas vortradikojn el la 16 plej multe parolataj nacilingvoj, mi kredas, ke ĉiu instruanto trovos tiajn vortojn.

Unua kunveno. — La instruanto notas laŭvice la ĉeestantojn: nomon, adreson, aĝon k profesion; li havas en sia listo tiom da rubrikoj, kiom da kunvenoj li intencas okazigi. En tiuj rubrikoj li notas, post la kunveno, prikursajn rimarkigojn k organizajn aferojn. Tio ne nur utilas kiel statistika materialo, sed ankaŭ helpas por pli rapide interkonatiĝi kun la kursanoj mem. Kiam la organizaj preparoj finiĝis, la instruanto komencas la kurson, akcentante, ke akurata vizito estas nepre necesa k ke ĉiu dum la kursodaŭro estu tre atentema, por la bono de ĉiuj partoprenantoj. Nun li klarigas en konciza formo la valoron de esp-o por la laboranta klaso de l' tuta mondo k transiras al la strukturo de esp-o mem, kiu en 16 reguloj estas fiksita. Precipe li klarigas facilan frazon, en kiu troviĝas la artikolo, substantivo, la helpverbo "estas" k la adjektivo kun prefikso "mal". Per ĉi tiuj kvar vort-specoj k la prefikso "mal" oni priparolas ĉiujn objektojn de la ĉambro, en kiu oni troviĝas. Sur la tabulon skribu kelkajn tiajn frazojn, ekz.: "La fenestro estas pura" ktp. Per linio oni interligu la adjektivon kun la substantivo, por montri, ke la adjektivo rilatas al la substantivo (do al la subjekto). La lernantoj notas ĉiujn aŭditajn esp. vortojn, kompreneble nur de la objektoj troviĝantaj en la ĉambro, k estas petataj ilin lerni ĝis la sekvonta kunveno. Krome la instruanto skribas la salutformojn en esp-o sur la tabulon, kiujn la lernantoj ankaŭ diligente notas. La instruanto demandas, ĉu iu ankoraŭ havas demandon; se ne, li finas la lecionon per klara "Ĝis revido!"

Mi aldonas, ke dum la unua kunveno la instruanto plej multe parolis en sia nacia lingvo, ĉar la unua renkontiĝo ja estis ĉefe informa. La instruanto ankaŭ klarigu tre bone la akcenton en esp-o, k diru, kiom utila ĝi estas por la klaro de la lingvo.

(Finota.) 90.

[1] Lernolibro laŭ rekta metodo. 64 pĝ. Prezo: 0.70 mk. g. Admin. de SAT.

Laŭ multaj plendoj ricevitaj de la Administracio, n-oj 310 k 312 de "S-ulo", plejparte ankaŭ n-o 311, ne trafis en la manojn de l' sovetiaj abonantoj, kvankam ili estis regule ekspedataj. Kredeble tiuj n-oj estas konfiskitaj, ĉar ili entenas artikolojn, kiuj ne plaĉas al la Ĝenerala Sekretario de S.E.U. Lia provizora ĉiupoveco havos tamen finon.

K-doj, kiuj havas korespondanton en Sovetio, estas petataj laŭeble perletere transvenigi tiujn n-ojn en Sovetion!

INTER NI

— Estas neforigebla f a k t o, ke mi estas germandevena k parolas la germanan lingvon. Sed estus tute indiferente al mi, ĉu la francan aŭ alian de kulturita popolo. En mia lingvo estas tiom da delikataĵoj, ke ĝin mi amas pro tio; ĝi donas al mi estetikan ĝuon. Tial, miaopinie, la mondo estus malpli riĉa, se mankus tiuj variigaj diferencoj, kiujn konsistigas la naciaj lingvoj. Esperanto estu do nur la d u a lingvo por ĉiuj. Ĉu pro tiu mia starpunkto en tiu demando vi rajtas nomi min naciisto?

— Konstati fakton, tio pruvas nenion en si mem. Epidemioj, militoj ankaŭ estas faktoj; ĉu tio signifas, ke ni devas fari nenion por ilin forigi? Religiulo ankaŭ amas sian religion k trovas en ĝi multe da "delikataĵoj". Dum la milito, inter miaj frontamikoj estis katolika pastro. Li perdis la kredon je la dia misio de l' eklezio. Tion li konfesis al mi kelkan tempon antaŭ la malmobilizado. Li decidis ne denove survesti sutanon k provi "refari" sian vivon. Li estis tre kulturita k muzikema homo k tre bedaŭris, ke en sia estonta vivmaniero io mankos al li: la pompaj religiaj ceremonioj, kiuj okazas en preĝejoj dum festoj k similaj okazoj. Tiaj aranĝoj ja donis al li grandan estetikan ĝuon. Ĉu pro tio li devus resti en la eklezio?

Laŭ mi, naciisto estas ĉiu, kiu celas konservi naciajn apartaĵojn; ĉiu, kiu ŝatas, flegas k gloras ilin. Ho! mi volonte konsentos, ke la naciismo de nia K-do ne estas atakema k konkerema. Se tiel ĝi estus, oni ja devus nomi ĝin imperiismo. Estus tamen facile argumenti, ke la logika k natura konsekvenco de l' naciismo kondukas al la deziro, ke la tuta mondo profitu el "delikataĵoj", kiujn oni tiom ŝatas ...

Oni ja povas konsideri la naciojn kiel eternindaĵojn k klopodi por trovi juran bazon, kiu ebligu inter ili pacajn interrilatojn. Tio estas la internaciisma vidpunkto. Ni ne esploru nun, ĉu la malvolviĝo de la ekonomiaj fortoj, kiuj preparas k trudas la formon de la homaj socioj, permesos tian aranĝon.

Kiam filozofoj parolas pri "historiaj rasoj"[1], pri la "animo de nacioj", mi ne neas tiujn faktojn. Sed la samaj homoj ankaŭ klarigas, kiel naskiĝis k evoluas tiaj rasoj, tiaj animoj. Ili do ne estas io eterna, neŝanĝebla. La tutmondaj trustoj, la tutmonda trafiko, la senfadena telefonio k. s. artefaritaĵoj kreas iom post iom la objektivajn kondiĉojn, kiuj ebligas la naskiĝon de sennacieca animo. En la estontaj generacioj supozeble pli k pli malvolviĝos la teknika menso malprofite al la mistika aŭ religieca. En N a c i i s m o[1] mi akcentis, ke la ideoj k sentoj postvivas longe la kaŭzojn k objektivajn kondiĉojn, kiuj naskis ilin. Sed la homoj, kiuj konscias pri tio k volas fari pioniran laboron, devas jam nun senĉese penadi liberiĝi el tiuj ideoj, kiuj tenas nin spirite ligitaj al la pasinto. Iel ni devas obei la konsilon de la filozofo Niĉe: p e n a d i s i n m e m l e v a d i s u p e r s i a n p r o p r a n k a p o n. Neniu aliiĝo, neniu progreso estus ebla, se pioniroj senĉese ne penadus en tian direkton.

Parolante pri edukado k kulturo en SAT, mi ĉiam pensis pri tiu pionira laboro. Per esperanto oni povas prave celi la kreon de sennacieca animo. Nia artefarita lingvo povas fariĝi tiom riĉa k delikata, ke neniu bedaŭros la morton de la nacilingvaj delikataĵoj. Kiu konscie k obstine celas al tio, tiu estas sennaciisto; kiu male deziras konservi la naciajn apartaĵojn, tiu estas naciisto, eĉ se li ne deziras, ke lia nacio estu super ĉio. E. L.

[1] Je biologia vidpunkto puraj rasoj ne plu ekzistas jam delonge en la t. n. civilizitaj popoloj.

[1] SAT-eldono. 124 pĝ. Prezo 1,30 mk. g.

KIO OKAZAS EN NIA MOVADO?

Kun la ĉi supra titolo aperis en "Laborista Esperantisto", la oficiala organo de la Nederlanda Lab. Esp. Federacio, artikolo, el kiu ni represas jenon:

"... En mallonga tempo estiĝis organizita opozicio, kiu postulas la forigon de la nuna SAT-estraro, pro ties supozita oportunismo. Dum en Londono la kongreso okazis, komenciĝis en Moskvo la subfoso de la Göteborga konvencio. La nova estraro de G.L.E.A. (Germana Lab. Esp. Asocio) helpas la sovetajn esperantistojn en tiu kontraŭkonvencia agado k la unua, tre grava, por la unueco danĝera paŝo jam estas la eldono de propra organo. Tiun gazeton, kies nomo estas "Internaciisto" oni anoncas kiel organon de la klasbatala esperantistaro k ties opozicio en la Sennacieca Asocio Tutmonda. Ni devas konfesi, ke ĝi ne estas organo de nura opozicio, ĝi estas partia gazeto komunista. Se la komunistoj aŭ kiu ajn bezonas propran gazetojn, nu ili eldonu ilin. Sed ne sub kovrita flago.

"La LEA-oj obeu la konvencion kun SAT k agu laŭ ĝi. Tio estas nia devo k de ĉiuj, kiuj ĝin akceptis. En la kadro de ĉi tiu konvencio estas eble plene kunlabori por celoj laboristaj. La ideo de superpartieco, de sennaciismo, la plenumota kulturtasko allogis k allogus LEA-ojn k K-dojn de ĉiuj tendencoj, kiuj antaŭe suspekte rigardis ĝin.

"La opozicio deklaras, ke ĝi ĉiurimede batalos, i. a. por retransformo de SAT k de ĝiaj organoj en klasbatalan organizon, dum la menciita konferenco en Moskvo tutforte penos, ke en 1931 en Moskvo okazu internacia kongreso de revoluciaj esperantistoj, por formi la novan revolucian organizon!

"Ĉar la LEA-oj estas alvokataj helpi en tiu agado, k ĉar la tuta afero rilatas al la de ni akceptita konvencio, ni deklaru, ke netolerebla estas la eldono de konkuranta al *Sennaciulo* organo k la mortigo de SAT per planita starigo de unutendenca internacia organizo.

"La serioze de ni pritraktita konvencio ne signifas por ni disŝireblan pecon da papero. Kontraŭ tiuj, kiuj diras voli la unuecon, sed komencas la skismon, ni alvokas la esperantistan laboristaron plifortigi SAT-on per aktiva membreco, por ke ĝi des pli bone venku la krizon ..."

Ni ne emas aldoni komentojn, nek refuti la amason da malveraĵoj, kiuj troviĝas en la menciita partia organo. Ni ja timas naŭzi la legantaron per abundo da polemikaĵoj. La legantoj diru, ĉu ni pravas pri tio?

Hodiaŭ ni tamen konigu dokumenton, kiu estas tre elokventa per si mem k montras klare, ke la skismigantoj ne laciĝas en siaj klopodoj.

EKRELO
Leipzig N 24, Löbauer Str. 35[1]
Germanio

Al la lokgrupo en ....
Karaj Kamaradoj!

Per tio atingas vin la sciigo, ke en metropolo de laborista esp-o movado *Leipzig* estas farita grava paŝo. Fondiĝis eldonsocieto: *Eldon-Kooperativo por Revolucia Esperanto Literaturo* (EKRELO). Ĉi entrepreno baziĝas sur fundamento de kelkaj laŭlandaj esp-o organizajoj k posedas pro tio vastan agadkampon. La fondigo[2] de tia entrepreno fariĝis necesa pro absoluta manko de literaturejo. Efektive, ekzistas jam kelkaj revoluciaj esp-o verkoj, tamen ili ne jam estas sufiĉe konataj inter la laborista esperantistaro. EKRELO intencas plenumi ĉi tiun taskon. Ĝi celas eldonadi revolucian esp-o literaturon de fame konataj revoluciaj verkistoj. Sufiĉa nombro da

[1] Sendube pro modesto K-do Kampfrad konigas nur sian adreson k ne sian nomon. Tia artifiko tamen trompos neniun.

[2] Ni ne korektis la lingvaĵon en ĉi tiu dokumento. — *Red.*

verkoj k verketoj jam estas en preparo. Unuaj aperas jam post proksimume 2 semajnoj.

....

Gek-doj! Per flegado de revolucia esp-o literaturo oni helpas prosperigi la mondrevolucion, klerigante la Proletaron. Bonvolu subteni la entreprenon en sia klopodo, aĉetante k vendante aperantajn librojn. Krom memeldonajoj estas havebla ĉiu ajn esp. literaturo.

Ĝustigo

Sekve de nia piednoto en n-o 315 de "S-ulo", koncerne diron de K-do P. Holt, ni ricevis de li leteron, per kiu li sciigas, ke liaj diroj estis miskomprenataj k ke la prezidanto de l' kunveno, K-do Sulski, ne ebligis al li fari ĝustigon. Nu, ni ne disputu pri tio. La pruvo, kiun ni kredis trovi en la diroj de K-do Holt, fariĝas hodiaŭ tute nenecesa post la publikigo de la ĉi supra dokumento.

TRA LA MOVADO

KRONIKO

BELGIO. Antverpeno. La loka SAT-anaro elektis en kunveno de 31. okt. kiel novan peranton (anstataŭ nun ekzistantaj tri) unuanime K-dinon Antonia *Van Es.* Samtempe elektiĝis trimembra komitato por pliefikigo de SAT k esp. propagando. (13 066.) — *BRITIO. Londono.* La SAT-kongreso faris grandan utilon al la propagando en la ĉirkaŭurbo *Willesden* (Londono). Dum kelkaj jaroj iu SAT-ano ĉi tiea gvidis kursojn kutime unua- k mez-gradan: ĉi jare la unuagrada konsistas sole el tute novaj lernantoj, kiuj plejparte interesiĝis pri la lingvo per nia 10-a. Kelkaj inter ili (ordinaraj laboristfamilianoj) afable gastigis kongresanojn alilandajn. La lingva barilo tiam spertita instigis ilin lerni la lingvon. La rezulto estas starigo de kurso kun 23 lernantoj. La instruanto uzas dum duono de ĉiu leciono la Ĉe-metodon, kun kontentigaj rezultoj. (2800.) — *FRANCIO. Lyon.* 3 novaj kursoj malfermiĝis en oktobro. — *Sisteron.* La 2. nov. 2 germ. SAT-anoj (Levi k Kleibrink) trapasis la urbeton k estis frate akceptataj. La lokaj SAT-anoj disiĝis post batalo el la neŭtrala societo, kreis apartan grupon, kiu eldonas propagandan organon "Unupaĝa ĵurnalo" (red. V. Vignet). (1485.) — *GERMANIO. Chemnitz.* La socialistaj Gek-doj eksiĝintaj el GLEA fondis je 28. 8. socialistan esp. grupon, kiu penos enpenetrigi esp-on en socialdem. organizoj (partio, sindikatoj, sport- k kulturmovado). SAT-ano 2378 estas elektita kiel estro, pliaj estraranoj: SAT-anoj 1867, 8077, 2401, 3018, 8087. Grupĵurnalo "La Socialisto". Ni komencis 3 novajn kursojn, krome 1 perleteran kun sume 60 partopr. 2 pliaj kursoj en preparo. Biblioteko fondita. La loka esp. kartelo sukcesis starigi 3 novajn kursojn (1 deviga) en lokaj popollernejoj, esp-o fariĝis agnoskita instrufako en niaurba lernejo por lab. fabrikkonsilantoj k sindik. funkciuloj, kiu estas sub ŝtata kontrolo. Aranĝota: parolado en loka popolkleriga komitato k Ĉe-kurso. (3018.) — *SOVETIO. Ivanovo-Voznes.* Dum Internacia Tagmezo, kiun partoprenis eksterl. K-doj el 8 landoj, estis substrekita la neceso scipovi esp-on. La germ. proletverkisto Ludoviko Ren *(Renn)* faris kontrakton-interkonsenton kun ĉi tieaj gelernantoj, en kiu estas donita i. a. la reciproka promeso ellerni esp-on. Tiu esplingva kontrakto aperis kliŝite en gaz. "Vsegda Gotov". (Stef.)

RECENZEJO

S. Rublov, Esperanto - Rondeto, Parto I. Eld. C.K. SEU, Moskvo. 1930. 5-a eldono (46.—70. milo). 60 paĝoj. Form. 16×24. Prezo: 50 kop.

Jen la kvina eldono de l' konata elementa lernolibro por ruslingvanoj de Rublov, evidente tre ŝatata k disvastigata en Sovetio.

MEMORNOTO

Represis el "S-ulo":

Uj Elöre, Novjorko, 6. 10., Vojaĝimpresoj de 7471 (308); *Volksstimme, Chemnitz,* 28 7., notoj el Usono, popoldomo en Valencia, 29. 8., kontraŭmilita agado en Estonio, 8. 10., raciigo en Usono, 9. 10., striko de turkaj virinoj.

Represis el "La Lernanto":

Volksstimme, Chemnitz, 24. 8., La alto.

Represis el "S. P. R.":

Der Volkslehrer, Langensalza, okt., laboristaro-edukistaro (n-o 3).

Priesper. artik. k notojn enhavis:

Signalen, Stokh., 23. 10., 30. 10.; *Münchener Post,* 15. 10., 18./19. 10., 20. 10.; *Le Prolétaire de Clichy,* 31. 10.; *D. Deutsche Eisenbahner,* Berlin, 26. 10.; *La Femme Socialiste,* Paris, okt.; *Volksstimme,* Chemnitz, de julio ĝis okt. 16 notojn; *Muldenthaler Nachr.,* Lunzenau, 25. 7., 29. 7.; *Labour Woman,* London, nov. (rubr.).

Peresper. materialon enpresis:

Neue Zeitung, München/Nürnb., 2. 10., 8. 10., 17. 10.; *Uj Elöre,* Novjorko, 3. 10., 8. 10.; *Volksstimme,* Chemnitz, 24. 8., 4. 10., 10. 10.

SCIIGO!

La K-doj, kiuj pruntedonis monon por la eldono de "*Vortoj*", bonvolu noti, ke la necesa sumo estas jam de kelkaj monatoj kolektita. La manuskripto kuŝus en la presejo, se la aŭtoro havus la tempon ĝin finpretigi. Dume la sumoj jam ricevitaj iomete utilis por kompensi la mankon de la mono, kiu kuŝas en Moskvo. — La K-doj, kiuj ĝis nun nur promesis sendi difinitan sumon, se la entrepreno sukcesos, povos ĝin sendi: La verko aperos tutcerte en la unuaj monatoj de 1931.

La *iniciatinto* L. B. (11).

Intern. Letervesperon

★ aranĝos Lab. Esp. Grupo de Göteborg en komenco de januaro 1931. Skribu al: Axel Nilsson, "La Aglo", Djurgardsgat. 25, *Göteborg,* Svedio. Resp. gar.

NIA POŜTO

16 743. — Via artikoleto aperos. *Red*

Johano Vass. — Tiujn PK ni ne havas. La niaj estas po serio 5 div. kartoj, prezo 0.50 mk.

14 004. — Via gazeto estas regule k akurate sendata. Oni simple ŝtelas ĝin. *Adm.*

KORESPONDADO

ĈEĤOSLOVAKIO

K-do Paul Schwarcz, Vazova ul. 28, *Bratislava,* kĉl, pri lab. k liberpensula movadoj. Resp. garantiata.

GERMANIO

— Ŝakunuiĝo dez. ŝakludi L, PK, PI, adr.: K-do Walter Dietze, Rossplatz 9, *Liebertwolkwitz b. Leipzig.* — Same mi koresp. kun veturontoj al la 2-a Olimpio 1931 en Vieno. Al ĉ. resp.

K-do Rud. Scholz, Gothaer Str. 4, *Leipzig N 22,* havas intereson por prol. gaz., PM, bfl. Resp. garantiata.

K-do Kurt Friedrich, Talstr. 10, *Gränitz, Post Grosshartmannsdorf/Sa.,* koresp. esperante k germane kĉl. Certe resp.

— 25 gelernantoj koresp. kĉl, pri ĉ. temoj, L, PK, PI. Sendu multnombre! Adr.: A. Pernutz, Merseburger Str. 88/III r., *Leipzig W 33.*

HISPANIO

K-do Ramón Arten, str. Casanovas 55, *Sabadell,* kĉl, pri seriozaj temoj. Resp. garantiata.

K-do Juaquin Cunillé, str. Montserrat 77, *Sabadell,* kĉl, pri ĉ. temoj. Resp. garantiata.

HUNGARIO

— Kun seriozaj filatelistoj mi koresp. por ŝanĝi. Adr.: Porscht Frigyes, Füzér str. 37, *Budapest.*

NEDERLANDO

K-do W. Deeterink (19 j.), Brouwersgracht 8/II., *Amsterdam,* kĉl, pri politikaj temoj.

POLIO

— Mi volas korespondi kun la tuta mondo pri div. temoj kaj ĉefe interŝ. PI. Certe resp. S. Guterman, ul. Szeroka 47, *Plock.*

SAARLANDO

— 6 lab. sportuloj serĉas eksterl. gekorespantojn, kiuj vizitos la lab. olimpion en Vieno. Adr.: Gottlob Conrad, Hindenburgstr. 30, *Homburg.*

SOVETIO

K-do Migal Nikolao, Livadovskaja 6, *Nikolaev,* Ukrainio, pri div. temoj, L, PI, gaz. Resp. garantiata.

— Viglan korespondadon garantias 150 gestudentoj pri ĉ. t. kĉl. Adr.: Ukrainio, *Kremenĉug,* Pedagogia Teknikumo.

ENHAVO

	paĝo
La Pleb-gvidantoj de moderna Romo — Usono	57—58
Infanlaboro en estonaj fabrikoj	58—59
Sciigoj el Germanio	59—60
La klasbatalo tra la mondo	60—61
Memoro je la 15-a de julio en Vieno	60—61
Por la triumfo de l' faŝismo!	61
Se vi estus riĉulo	61
Tra Esperantio	62—64
Korespondado, Anoncoj	64

Presejo: Peuvag, Druckerei-Filiale Leipzig (Germanio)